

Giny Vos brengt visioenen filmgeschiedenis naar de Wilhelminapier

De straten zijn er boulevards, de huizen zijn er woontorens: de Wilhelminapier, in de negentiende en twintigste eeuw nog een vertrekhalte richting Amerika, is zelf een bestemming geworden. Dagjesmensen en toeristen meren aan in watertaxi's en cruiseschepen om te kijken naar de grandeur en skyline van dit zogenoemde *Manhattan aan de Maas*. Cultuurtempels en restaurants liggen er aan zichtassen met weidse uitzichten over het water. Het is bijna alsof dit gebied ontworpen op effecten, als ware het een filmdecor.

Dat maakt het een uitgelezen plek voor jazzpodium en filmhuis LantarenVenster, dat er in 2010 heen verhuisde. Ook is het daardoor een goede locatie voor kunstenaar Giny Vos, wiens kunst in de openbare ruimte altijd te maken heeft met licht en schaal. Na de zomer presenteert ze in de etalage van LantarenVenster *Light Gig*: een lichtkunstwerk van zo'n zeven meter hoog bij twintig meter breed. Passanten zullen er beelden zien van een paard dat over de muur lijkt te galopperen, opdoemend uit zo'n duizend lichtstreepjes, opgebouwd uit leds, bevestigd in de muur achter het raam. Extra sterke briljanten in de leds doen de ondiepe gang ogenschijnlijk in een plat vlak veranderen, voor en achter illusionistisch versmeltend, alsof het gebouw zelf een wit doek is. Met animatiesoftware is dit een high tech hoogstandje maar de inspiratiebron is juist heel archaisch: het paard van Eadweard Muybridge. Het was 1878 toen deze Britse fotograaf zijn zoöpraxiscoop bouwde, een rondte waarin hij het paard liet rennen en het fotografeerde. Al leverde dat losse foto's op, de droom van bewegend beeld was hiermee geboren.

Toen Vos twee jaar geleden werd benaderd door LantarenVenster en het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam, besloot ze het filmhuis terug te nemen naar die pioniertijd van de filmgeschiedenis. Als locatie koos ze de hoge smalle gang achter de glazen pui van het door Alvaro Siza ontworpen pand van LantarenVenster. Die gang spiegelt door de ruiten wel de buitenwereld maar toont niet het leven van binnen, laat staan de bewogen geschiedenis van dit roemruchte met avant-gardes en muziekpioniers verbonden cultuurhuis. Dat had in 2010 zijn historische plek in de Rotterdamse binnenstad verlaten voor een nieuw leven, de brug over. Toen het vorige eeuw nog in het bochtige centrum zat, speelden daar U2, de Sex Pistols, Elvis Costello – iedereen – en vonden Rotterdamse kunstenaars elkaar er in een tijd dat Rotterdam nog gold als culturele woestenij.

Aan deze tijden herinnert *Light Gig*, dat op 15 september in première gaat, in testvorm. Die dag moet de techniek geïnstalleerd zijn en wil Vos een eerste choreografie bekijken om te zien welke snelheden en ritmes het beste passen bij het werk en de straat. Oplichtend en uitdovend vormen de lampen de gestalten van versnellende en vertragende paarden die met de passant op straat meerrenen, zoals ook film je meeneemt en in vervoering brengt. Het zijn fragmentarische beelden, soms slechts een hoofd of benen, met daaromheen opflikkerende lichtstrepen en vlekken als de ruis van oude technieken – vuiltjes en krasjes, indirect verhalend over verbeelding en innovatie.

Die titel, *Light Gig*, een optreden van licht, is Vos op het lijf geschreven. Ze groeide op in Rotterdam, dat ze in 1985 verliet om haar vleugels uit te slaan, maar niet voordat ze afscheid nam in stijl. In de drie Marconitoren plakte ze op de kortste dag van het jaar, 21 december, met landbouwplastic de ramen af tot de resterende ramen door de kantoorbelijting 'work to do' spelden – ze had werk te doen, elders. Na bijna drie decennia keert ze terug naar haar geboortestad met een werkwijze die steeds immateriëler is geworden: minder hardware, meer lichtvisioen. Zo kleedde ze in Amsterdam de zendmast op de Zuidas aan met een sterrenhemel van leds, getiteld *White Noise*, en ontwierp ze voor het RAI-gebouw het driedimensionale *Kristalpalais*, waar objecten als lichtvisioenen elkaar opvolgen zoals beurzen in het gebouw. Openbare kunst is voor Vos een manier om de verbeeldingsarme wereld, waar altijd alles maar is wat het lijkt te zijn, een extra gelaagdheid te geven.

Vos ontwierp voor Rotterdam een kunstwerk dat groot en spectaculair is – opdat de snelle passant het in één oogopslag mee krijgt – en gelaagd genoeg is voor de meer beschouwende kijker. Lichtkunst is uitermate vluchtig – als het licht uit is, is het kunstwerk verdwenen – waardoor het verwijst naar de vluchtigheid van film en van de altijd veranderende stad, waar geschiedenis uit het straatbeeld verdwijnt. Dat past bij een grootstedelijkheid waarnaar de schaal van het werk verwijst, dat de etalage overneemt en zelfs het aanzien van de straat zal veranderen. Op deze historische pier, met zijn halte van de Holland-Amerikalijn waar zovelen zijn vertrokken, past de droom van film die immers dé Amerikaanse kunstvorm is. Een kunstvorm die notabene mede mogelijk is gemaakt door een geëmigreerde Engelsman van Nederlandse komaf – Muybridge – die zelf was vertrokken om overzeese werelden te ontdekken.

In de afgelopen eeuw zou film zich parallel aan de grote stad ontwikkelen, beide gestoeld op dromen van een groots en meeslepend leven dat ook 's nachts altijd maar doorgaat. Die grandeur echoot door in *Light Gig*, dat de filmische dimensie openbaart die in de grootstedelijkheid van de Wilhelminapier besloten ligt. Met zijn panorama's over water en hoogbouw oogt het als een plek voor actiefilms en achtervolgingen, voor avondscènes waar het licht nooit uitgaat, en die ook daadwerkelijk de laatste jaren veel filmploegen trekt om er reclames en films op te nemen.

Door dat decor holt straks het paard van Vos, altijd, non-stop, als ode aan die stedelijke dynamiek. Al is *Light Gig* ook overdag zichtbaar, het lijkt vooral bestemd voor de avond, voor nachtvinders, voor de stad in de late uurtjes. Licht lokt en verleidt, het trekt je de diepte in, zoals bioscopen en muziek mensen helpen hun ellende te vergeten en ze in vervoering brengen. Zoals jazz gaat over improvisaties en onvoorspelbaarheid, heeft dit kunstwerk dezelfde jazzy ritmische lijnen van de buzz van een grote stad – altijd aanwezig en toch ongrijpbaar, steeds veranderend. De buzz waar een cultuurpodium als LantarenVenster al decennia aan bijdraagt, en waar het nu met het spectaculaire *Light Gig* een schepje bovenop doet.